

Kompetenciafejlesztés a mérnöktanárképzésben

Háttér

- A tanári szerep és a tanárképzés változása Európában → új elvárások
- Cél: javítani az oktatás-képzés minőségét és hatékonyságát → TANÁRI MINŐSÉG
- Képzési rendszer átfogó reformja → kompetencia alapú tanárképzés (Nagy, 2000, Falus, 2011)
- Tanári kompetenciák meghatározása és törvényi szabályozása: 8/2013 (I. 30.) EMMI rendelet

Problémafelvetés

- A mérnöktanárképzés hallgatói összetétele megváltozott
 - Szakmai tapasztalattal rendelkező mérnökök, gyakorlati szakemberek
 - oktatási tapasztalattal vagy anélkül
 - már kialakult személyiséggel, értékrenddel, nézetekkel
 - sajátos tanári szerepértelmezéssel rendelkeznek
- Hogyan tudja a szakmai tanárképzés hatékonyabban és a hallgatók igényeinek megfelelően támogatni fejlődésüket?

A vizsgálat célja

- Kompetencia-profil meghatározása a tanári KKK-hoz illeszkedően a mérnöktanárképzés hallgatói körében
 1. Mit tartanak a tanárok számára leginkább fontos kompetenciáknak?
 2. Milyen mértékben rendelkeznek ezekkel a kompetenciákkal?
- További fejlesztést igénylő kompetencia-területek azonosítása
- Egyéni fejlesztési tervek, irányok, valamint általánosítható tapasztalatok megfogalmazása a képző intézmények számára

Eszközök

- Kérdőíves felmérés
- 24 tételből álló lista a KKK alapján
- ***A tanár képes...***
- ***Képes vagyok...***
- 4-fokú skála (1 = egyáltalán nem... 4 = nagy mértékben)
- On-line kitöltés

Eszközök

A kérdőív tételeinek száma a 8 kompetencia-területnek megfelelően

1. a tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése	
2. a tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése	
3. szakmódszertani és a szaktárgyi tudás	
4. a pedagógiai folyamat tervezése	
5. a tanulás támogatása, szervezése és irányítása	
6. a pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése	
7. kommunikáció, szakmai együttműködés és pályaidentitás	
8. autonómia és felelősségvállalás	

Hipotézisek

- A fontosnak tartott és birtokolt kompetenciák között különbség van
- A szakmai tanárok legkevésbé a differenciált bánásmód, a motiválás és a kommunikációs készségek terén érzik magukat kompetensnek

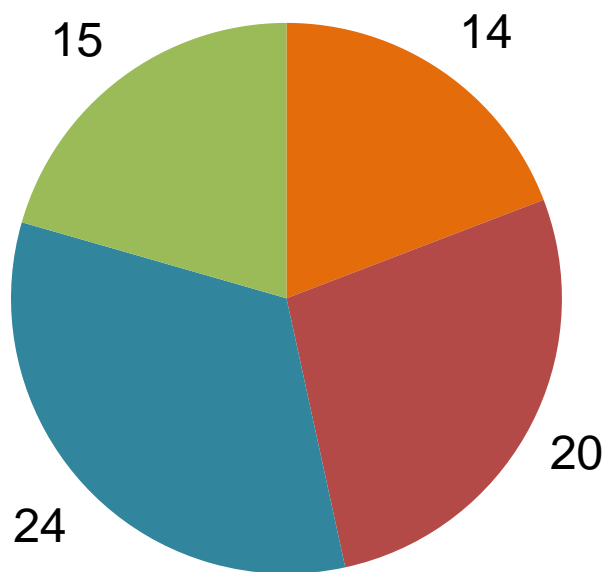
Minta

ÓE mérnöktanárképzésének végzett és jelenlegi hallgatói
(n=78)

<i>Képzés helyszíne</i>	<i>Hallgatói státusz</i>	<i>Fő</i>

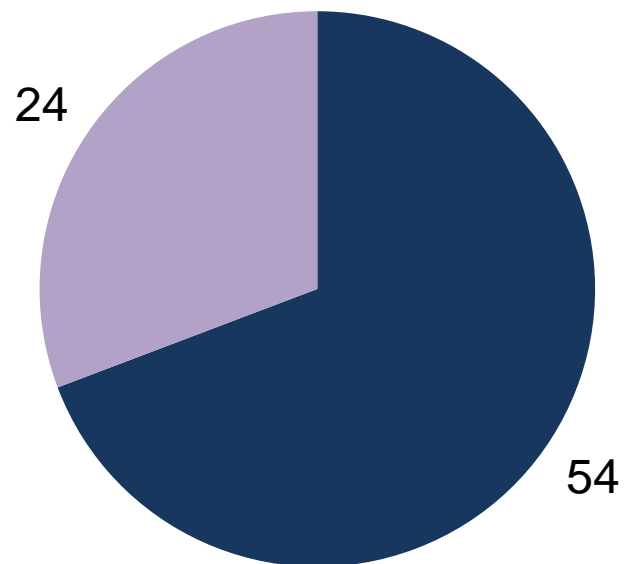
Minta

Életkor

■ 20-29 év ■ 30-39 év
■ 40-49 év ■ 50-59 év

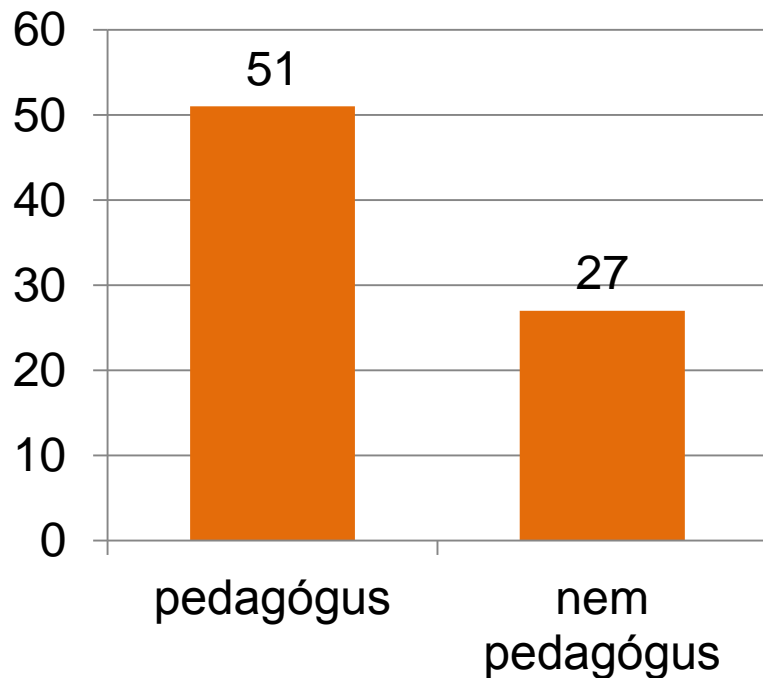
Nemek

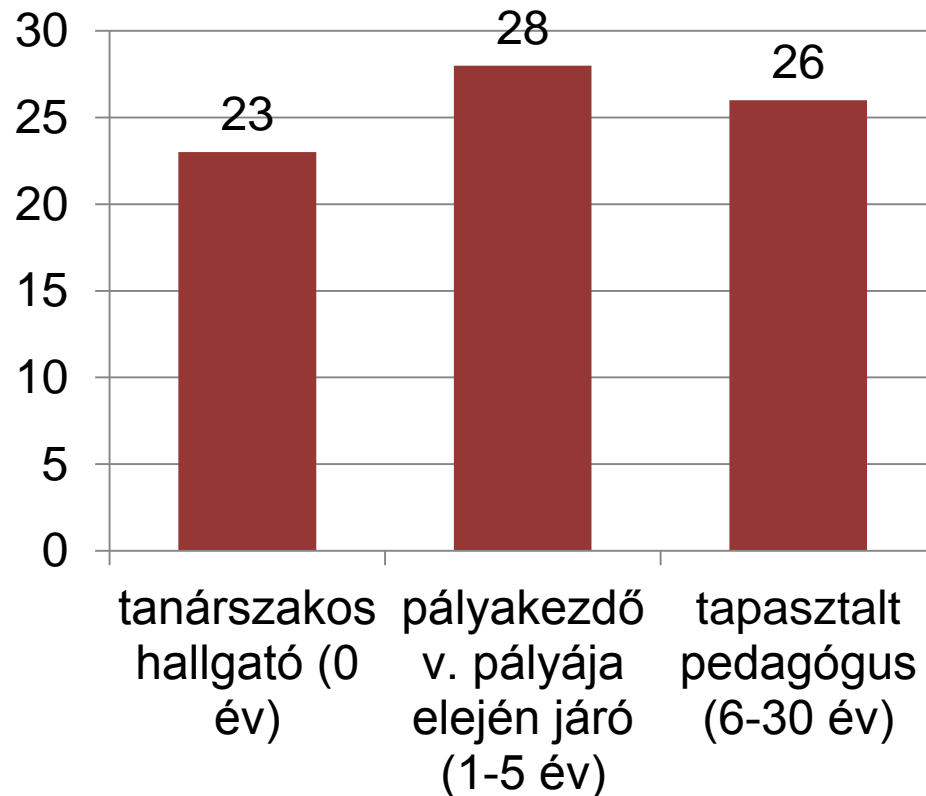
■ férfi ■ nő

Minta

Jelenleg pedagógusként dolgozik 65%-uk

Tanári pályán eltöltött évek száma alapján

Eredmények

A legfontosabbnak tartott tanári kompetencia-területek

A tanár képes...	Átlag	Komp.
a tanulókkal a kölcsönös tiszteletre, bizalomra és együttműködésre épülő kapcsolatok megteremtésére	3,82	7.
a konfliktusok hatékony kezelésére	3,81	2.
szakszerű, közérthető, nyílt és hiteles kommunikációra a diákokkal, szülőkkel, iskolai és iskolán kívüli munkatársakkal	3,67	7.
folyamatosan fenntartani az érdeklődést és a figyelmet, a tanulókat motiválni	3,64	5.

Eredmények

A legkevésbé fontosnak tartott tanári kompetencia-területek

A tanár képes...	Átlag	Komp.
az információs-kommunikációs technológiák (IKT) használatára	3,26	3.
különböző értékelési formák és eszközök használatára, és az értékelés eredményeinek alkalmazására	3,18	6.
szakmai kérdéseket önállóan átgondolni, szakmai nézeteket önállóan képviselni	3,18	8.
tájékozódni a pedagógiai és szaktárgyi területeken folyó kutatások, fejlesztések eredményeiről, és képes a pedagógiai kutatás módszereit alkalmazni saját munkájában	3,18	7.
a szaktárgyához kapcsolódóan a tanórán és iskolán kívüli tanulás lehetőségeit megvalósítani különböző szintereken	3,13	3.

Eredmények

A leginkább birtokolt kompetenciák

Képes vagyok...	Átlag	Komp.
a tanulókkal a kölcsönös tiszteletre, bizalomra és együttműködésre épülő kapcsolatok megteremtésére	3,58	7.
szakszerű, közérthető, nyílt és hiteles kommunikációra a diákokkal, szülőkkel, iskolai és iskolán kívüli munkatársakkal	3,46	7.
felhasználni a környezetem visszajelzéseit önismeretem és személyiségem fejlesztésére, és elfogadni a pedagógiai tevékenységemre vonatkozó építő kritikát	3,40	7.
szakmai témában szakszerűen kifejezni magam szóban és írásban	3,40	3.

Eredmények

A legkevésbé birtokolt tanári kompetencia-területek

Képes vagyok...	Átlag	Komp.
a különböző adottságokkal, képességekkel, előzetes tudással rendelkező tanulók fejlesztésének megfelelő módszereket alkalmazni	2,88	1.
a szaktárgyamhoz kapcsolódóan a tanórán és iskolán kívüli tanulás lehetőségeit megvalósítani különböző szintereken	2,86	3.
a tehetséges, nehézségekkel küzdő vagy sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű tanulókat felismerni és számukra differenciált bánásmódot nyújtani	2,82	1.

Eredmények

- A fontosnak tartott és birtokolt képességek, kompetencia-összetevők átlagainak összehasonlítása
- Párosított t-próba
- 19 kérdés esetében szignifikánsan alacsonyabb átlagértéket mutattak a megkérdezettek a birtokolt tanári képességek vonatkozásában
- A legnagyobb különbségek

(1.)

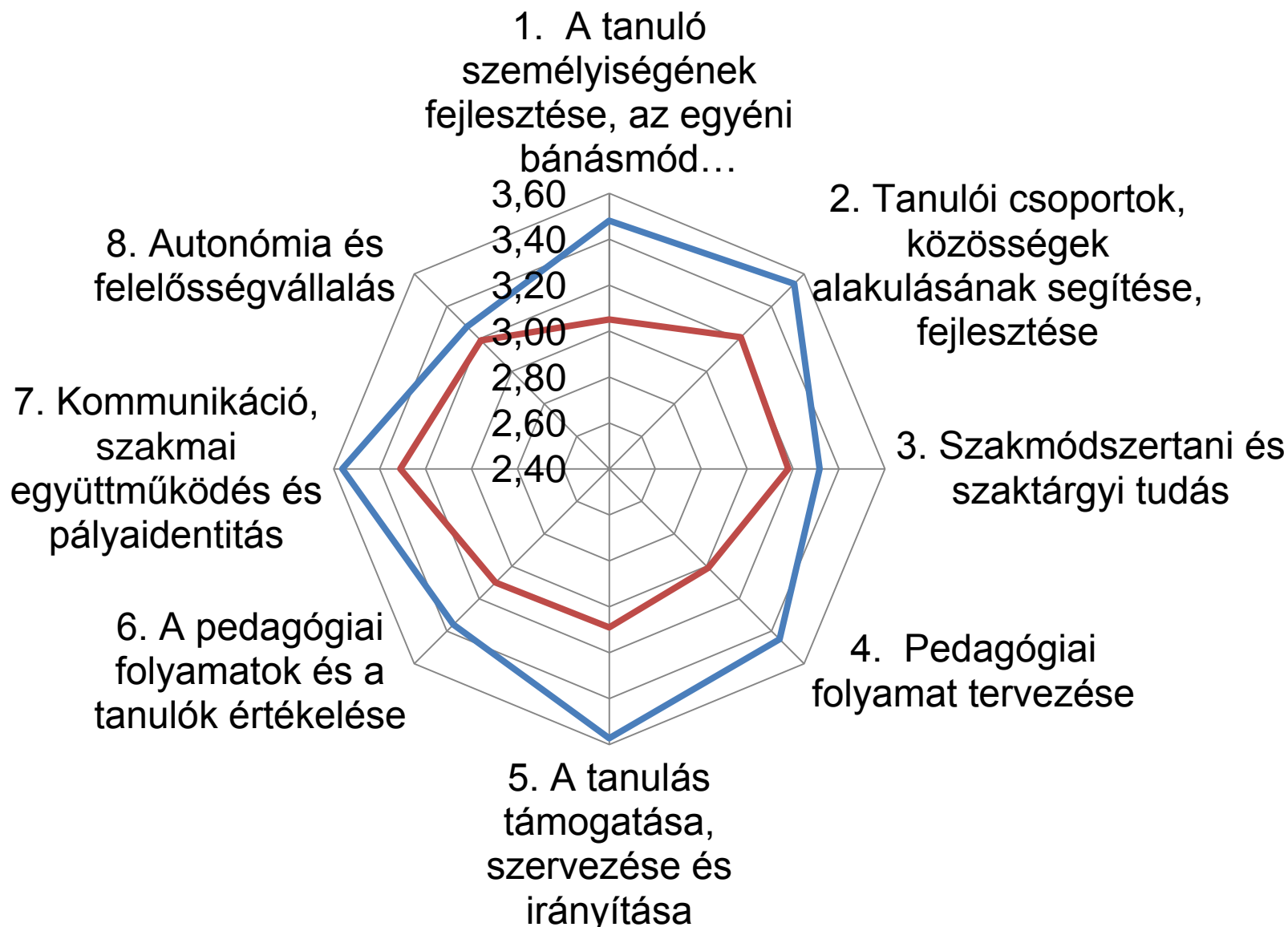
illetve

(5.) kompetenciák esetében

Eredmények

A tételek rövid elnevezése (a kompetencia száma)	Fontos tanári képesség		Birtokolt képesség		Eltérés	Szn.
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás		
konfliktuskezelés (2.)	3,81	0,16	3,09	0,42	-0,72	0,000
különböző tanulók fejlesztésének megfelelő módszerek alkalmazása (1.)	3,53	0,30	2,88	0,47	-0,65	0,000
tanulók motiválása (5.)	3,64	0,26	3,05	0,49	-0,59	0,000
differentiált bánásmód (1.)	3,37	0,50	2,82	0,67	-0,55	0,000
tanulási nehézségek kezelése (5.)	3,53	0,30	3,05	0,41	-0,48	0,000
pedagógiai munka tervezése (4.)	3,45	0,35	3,01	0,66	-0,44	0,000

A mérnöktanárok kompetencia-profilja

Eredmények

- A tanári pályán eltöltött évek száma nem befolyásolta jelentősen a birtokolt tanári képességek megítélését
- Nemi különbségek → a szignifikánsan magasabb átlagértékek a nőknél 7 területen, pl.
 - Kompetensebbek a diákokkal való kölcsönös bizalmon és együttműködésen alapuló kapcsolatok kialakításában
 - Toleráns osztálytermi légkör megteremtésében
 - A tanulók egyéni igényeinek figyelembe vételében a fejlesztési célok és a pedagógiai munka megtervezésekor
 - Hitelesebb kommunikációban

Következtetések

- Tanulói személyiségfejlesztés és egyéni bánásmód
- Tanulásszervezés és irányítás (motiválás!)
- Pedagógiai folyamat tervezése

Legnagyobb kihívás a szakképzésben

Fejlesztendő területek a tanárképzésben

Fejlesztési javaslatok

- Bemeneti felmérés → Egyéni fejlesztési terv
- Pedagógiai-pszichológiai ismeretek nyújtása az egyéni bánásmód és személyiségfejlesztés, illetve az együttműködést támogató módszerek területén
- Pedagógiai munka tervezésének elsajátítása
- „Jó gyakorlatok” csoportos elemzése
- Pedagógiai tapasztalatok reflektív elemzése → Önreflexió gyakorlása
- Helyzetgyakorlatok → Önismeret
- Kommunikációs képességek fejlesztése
- Mentortanárok bevonása → Egyéni foglalkozások

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

